

 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

• Ο Αργύρης Χιόνης και ο Στάθης Κουτσούνης μιλούν στο Λέξημα για τη σχέση τους με την ανάγνωση άλλων ποιητών, και για το ποιητικό τους εργαστήρι.

Συνεντεύξεις (λίστα)

#	Τίτλος	Αποστολή	Επισκέψεις
1	• Ποιητικό εργαστήρι (III) Ο Αργύρης Χιόνης και ο Στάθης Κουτσούνης μιλούν στο Λέξημα για τη σχέση τους με την ανάγνωση άλλων ποιητών, και για το ποιητικό τους εργαστήρι.		

Ποιητικό εργαστήρι (III)

Ο Αργύρης Χιόνης και ο Στάθης Κουτσούνης μιλούν στο Λέξημα για τη σχέση τους με την ανάγνωση άλλων ποιητών, και για το ποιητικό τους εργαστήρι.

Όπως έλεγα, προλογίζοντας τον πρώτο κύκλο συνεντεύξεων για το ποιητικό εργαστήρι, μέσα από τις απαντήσεις γνωστών και καταξιωμένων σύγχρονων ποιητών, προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε τι μπορεί να βοηθήσει ένα νέο δημιουργό, ένα νέο ποιητή στο έργο του. Ο Αργύρης Χιόνης και ο Στάθης Κουτσούνης, είναι οι επόμενοι καλεσμένοι μας στη σειρά συνεντεύξεων για το ποιητικό εργαστήρι, με τον Αργύρη Χιόνη να παίρνει πρώτος τον λόγο σ' αυτόν, τον τρίτο κατά σειρά, κύκλο ερωτήσεων - απαντήσεων.

.....

Στη συνέχεια, ο Στάθης Κουτσούνης πήρε τον λόγο, για να μας δώσει τις δικές του εκδοχές, τις δικές του εμπειρίες και πρακτικές.

Για ποιο λόγο γράφετε ποίηση;

Είναι ένα ερώτημα που κι εγώ θέτω ενίοτε στον εαυτό μου. Ας πούμε λοιπόν ότι γράφω, για να δώσω μια απάντηση σ' αυτό ακριβώς το ερώτημα. Κι ίσως μπορέσω να τη δώσω, αν κάποτε καταφέρω να διεισδύσω στο απόλυτο βάθος της γραφής.

Σε τι ηλικία βγάλατε την πρώτη σας συλλογή;

Αν και έγγραφα ήδη από τα μαθητικά μου χρόνια, εξέδωσα την πρώτη μου ποιητική συλλογή, τις Σπουδές για Φωνή και Ποίηση, σχετικά μεγάλος, σε ηλικία περίπου 28 ετών. Εν γνώσει της γραφής μου. Γι' αυτό και δεν την αποκήρυξα.

Μιλήστε μας για το ποιητικό σας εργαστήριο, για τον τρόπο που εσείς γράφετε τα ποιήματά σας.

Δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες. Μια ιδέα, μια εικόνα, ένας ήχος, μια έκπληξη, μια αστραπή εν αιθρία, μια φράση ή και μια λέξη ακόμη, αλλά και πολλά άλλα μπορούν να αποτελέσουν την πρώτη ύλη, το έναυσμα. Ύστερα ξεκινάει μια πάλη με το χάος, όλα χωνεύονται και διυλίζονται μέσα μου και στο χαρτί, για να προκύψει ή όχι το απόσταγμα: δηλαδή το ποίημα.

Απαιτεί έμπνευση για να γραφτεί το κάθε ποίημα;

Μα και βέβαια! Που σημαίνει ότι κάτι πρέπει ν' αστράψει μέσα σου για να ξεκινήσεις. Οι θεοί δίνουν την πρώτη λέξη, έλεγε ο Valery. Η έμπνευση απαιτείται λοιπόν για να μπεις στη διαδικασία. Από εκεί και πέρα χρειάζεται δουλειά, πολλή δουλειά, και πάλι ωστόσο δουλειά εμπνευσμένη.

Πιστεύετε ότι το διάβασμα άλλων ποιητών είναι πηγή έμπνευσης;

Ως ένα βαθμό ναι, αρκεί να ξέρεις να διαβάζεις, αλλά και να αξιοποιείς τα διαβάσματά σου. Επιπλέον, το διάβασμα άλλων ποιητών, δημιουργεί προϋποθέσεις επικοινωνίας του κόσμου σου με τους κόσμους των άλλων. Κι από την επικοινωνία προκύπτει τις περισσότερες φορές κάτι που σε πάει ένα βήμα παραπέρα από τον εαυτό σου, από αυτά που πρεσβεύεις. Αυτό είναι πολύ σημαντικό.

Η δική σας συμβουλή σε έναν νέο δημιουργό είναι να μην διαβάζει καθόλου, να

διαβάζει μόνο σύγχρονους ή να διαβάζει σύγχρονους αλλά και παλαιότερους ποιητές;

Δεν μου αρέσει να δίνω συμβουλές. Εγώ πάντως, ακόμη και τώρα που δεν είμαι πια τόσο νέος, έχω ανάγκη να διαβάζω και σύγχρονους και παλαιότερους ποιητές. Διότι η ποίηση δεν είναι παρά ένα μεγάλο ποίημα εν προόδω, κι έχει σημασία να το δεις καθολικά, σε όλες τις εκφάνσεις του.

Καλό είναι να διαβάζουμε μόνο αγαπημένους ή και άλλους;

Νομίζω πως πρέπει να διαβάζουμε όλους τους ποιητές, μείζονες και ελάσσονες. Φυσικό βεβαίως είναι να μην είναι όλοι οι ποιητές και αγαπημένοι μας. Κάποιοι ταιριάζουν λιγότερο ή και καθόλου στην ιδιοσυγκρασία μας, ανεξαρτήτως της ποιότητάς τους. Όλοι ωστόσο παίζουν το ρόλο τους στην αναγνωστική μας πείρα. Μάλιστα, αυτοί που δεν είναι οι αγαπημένοι μας, ενδέχεται να μας αποκαλύψουν πλευρές που αγνοούμε ή δεν έχουμε.

Η πρώτη γραφή ενός ποιήματος είναι και η τελική του μορφή;

Για μένα σπάνια έως ποτέ. Η δική μου πρώτη μορφή είναι συνήθως πολύ εμβρυακή, για να θεωρηθεί τελική. Άλλωστε, από την πρώτη στην τελική μορφή εγώ κάνω ένα μεγάλο ταξίδι, γεμάτο με πολλές ταλαιπωρίες, πολλά απρόοπτα και πολλές ηδονές. Ένα ταξίδι που κάποιες φορές με οδηγεί ακόμη και σε διαφορετικούς προορισμούς απ' αυτούς για τους οποίους ξεκίνησα. Και βέβαια, τόσο το ταξίδι όσο και το αποτέλεσμα έχουν τη δική τους ξεχωριστή σημασία.

Η θεωρία της λογοτεχνίας βοηθάει τον ποιητή;

Η θεωρία δημιουργείται με δεδομένα τα κείμενα. Επομένως έπεται και δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη συγγραφή ενός ποιήματος. Εξαρτάται λοιπόν από το πώς θα χρησιμοποιηθεί. Μάλλον βοηθάει τον ποιητή, αν τη δει ερμηνευτικά για τα υπάρχοντα δεδομένα, αλλά μπορεί και να τον βλάψει, αν την εκλάβει «κανονιστικά», αν επιχειρήσει δηλαδή να γράψει, εφαρμόζοντας ένα συγκεκριμένο θεωρητικό μοντέλο.

Ένας νέος δημιουργός εκτός από το να διαβάζει θα πρέπει και να σκύψει βαθιά μέσα του;

Το διάβασμα, αν και αποτελεί μια μορφή δημιουργίας, δεν απολήγει από μόνο του σε

καμιά δημιουργική γραφή. Ενώ το να σκύβεις και να σκάβεις επίμονα μέσα σου, να βλέπεις πώς καθρεφτίζεται εκεί ο έξω κόσμος, θα σε οδηγήσει βαθμιαία, με οξύτατη όραση, σε μια ιδιαίτερη θέαση των πραγμάτων. Αυτή η θέαση, αν βεβαίως υπάρχει και η φλέβα, θα μετατρέπεται αργά αλλά σταθερά σε δημιουργία.

Τι είναι για σάς η ποίηση;

Είναι τρόπος θέασης του κόσμου και τρόπος έκφρασης αυτής ακριβώς της θέασης.

Καβάφης, Εμπειρικός, Καββαδίας. Τρεις διαφορετικοί μεταξύ τους νεοέλληνες ποιητές.

Ποια πιστεύετε είναι τα στοιχεία στην ποίηση καθ' ενός απ' αυτούς που τους καθιέρωσαν;

Πρόκειται για τρεις ανόμοιες περιπτώσεις με διαφορετικό ποιητικό βάρος. Ο Καβάφης είναι ο μεγαλύτερος, κατά την άποψή μου, νεοέλληνας ποιητής, ένας πρόδρομος του μοντερνισμού, που δεν έχει χάσει, αντιθέτως μάλιστα, τίποτε από την αξία του σήμερα. Ο εξαιρετικός τρόπος με τον οποίο αξιοποίησε αισθητικά την ιστορία, η ιδιαιτερότητα με την οποία χρησιμοποίησε τη γλώσσα, η ποιητική διαύγεια και η οικουμενικότητά του, η δραστηκότητα ποιητικά συγκίνηση που προκαλεί το έργο του, μαζί με πάρα πολλά άλλα τον κάνουν ασύγκριτο.

Ο Εμπειρικός χρησιμοποίησε τη γλώσσα κατά τρόπο επαναστατικό. Η τόλμη του, όχι μόνο σε επίπεδο λεκτικό αλλά και σε επίπεδο αντίληψης του κόσμου, απελευθέρωσε την ποίηση σε πολλαπλά επίπεδα.

Ο Καββαδίας είναι ίσως ο πιο «λαϊκός» ποιητής μας. Εκφράζει τα τραγικά της καθημερινότητας με τον πιο απλό τρόπο, κάνοντάς τα εντελώς οικεία. Η ποίησή του αποπνέει επίσης μια διάθεση φυγής, από την οποία όλοι έχουμε ανάγκη.

Είναι επίκαιροι;

Κάθε σημαντικός ποιητής δεν παύει ποτέ, με τον τρόπο του και υπό τις συνθήκες που εκάστοτε δημιουργούνται, να είναι επίκαιρος.

Κλείνοντας, τον τρίτο κύκλο συνεντεύξεων για το ποιητικό εργαστήρι, ευχαρίστησα τον Αργύρη Χιόνη και τον Στάθη Κουτσούνη για τον χρόνο τους.

Γιάννης Μανιάτης
για το www.lexima.gr
16/09/2005

Τα κείμενα αποτελούν απόψεις και θέσεις των συντακτών τους.